

Interpretace finské lidové slovesnosti v současné hudbě

Autorka práce: Zuzana Vorlíková

Praha, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav germánských studií, 2016. 68 stran.

Studentka Zuzana Vorlíková si pro svou bakalářskou práci zvolila přínosné a smysluplné téma tradic finské lidové slovesnosti v současné hudební kultuře, které dokládá, jaký nevyčerpatelný inspirační zdroj představuje nejstarší vrstva finské slovesné kultury i v dnešní době a proč má smysl se finské lidové slovesnosti intenzivně věnovat i ve 21. století. O tradicích lidové slovesnosti, potažmo tradicích kalevalských vzniká ve Finsku poměrně mnoho odborných i populárně naučných prací (např. monumentální *Kalevalan kulttuurihistoria*, 2008, z níž mj. studentka čerpá), u nás je toto téma – alespoň co se současné hudební kultury týče – zatím pojednáváno jen okrajově a už z tohoto důvodu je volba tématu práce přínosná.

Bakalářská práce obsahuje povinný abstrakt v češtině, angličtině a finštině, úvod, pět ústředních kapitol, závěr, seznam literatury a obrazové a textové přílohy. První dvě kapitoly se dotýkají finské lidové slovesnosti a finské lidové hudby obecně, vymezují základní terminologii a historii zájmu o tyto oblasti, přičemž zejména kapitola 2.5 Od původních lidových písní k modernímu folku zdařile vykresluje logickou kontinuitu hudebního výrazu ve Finsku až po klíčové momenty v posledních dekádách 20. století, které vedly k jistému revivalu zájmu o lidové tradice, jenž pokračuje v moderním folku (a nejen v něm) dodnes. Stěžejními kapitolami jsou pak třetí, čtvrtá a pátá, v nichž autorka blíže charakterizuje žánry lidové epiky, lyriky a rituálních básní a hledá konkrétní inspirace lidovou hudbou u moderních interpretů. Užitečný přehled představuje textová příloha s charakteristikou interpretů, jejichž tvorbě se práce věnuje.

Úvod práce zřetelně stanovuje cíle bádání, z nichž je patrná logická deduktivní posloupnost – od obecné charakteristiky lidové slovesnosti a hudby, které poslouží jako pevný základ pro další práci, je plánován postup k analýze a následné interpretaci zkoumaných textů. V úvodu práce chybí nástin zpracování tématu v odborné literatuře, nicméně jeho hlavní slabinou je nejasné vymezení zkoumaného materiálu, tj. moderních písňových textů. Ač je později z práce jasné, že autorka se zabývá především moderním folkem (příp. žánry z folku těžšími) zhruba od 90. let 20. století do současnosti, v úvodu zcela chybí vymezení časové (co je „současná“ hudba?) i žánrové – kalevalské tradice lze totiž hledat napříč soudobým hudebním žánrovým spektrem, od klasiky a jazzu až po metal (výběr žánru by nadto bylo záhodno reflektovat dokonce už v názvu práce) – a výběr konkrétních interpretů a textů tak na odbornou práci působí poněkud nahodile. Ocenění naopak zaslouží pečlivá definice pojmů „báseň“ a „píseň“, jejichž používání by jinak vedlo k terminologickým zmatkům. Vysvětlení by si jen zasloužil přívlastek „kalevalský“, který je v práci užíván jak adjektivum vlastní *Kalevale*, tak i ve svém pozdějším anachronickém významu pro lidovou slovesnost obecně.

Snaha postihnout všechny žánry lidové slovesnosti a zmapovat, které z nich přecházejí do moderních písňových textů nejvíce a jakým způsobem, je obdivuhodná, nabízí se ovšem otázka, zda nestálo za to téma radikálně zúžit, což v závěru jako jednu z dalších cest navrhuje i sama autorka. Už jen potřeba alespoň stručně charakterizovat celou lidovou slovesnost z hlediska žánrů, formy, účelu, historického vývoje i dějin zájmu o ni, je pro bakalářskou práci úkolem nadlidským a jakkoli jsou tyto nezbytné pasáže kvalitním kompilátem, který prokazuje, že studentka je schopná pracovat s odbornou literaturou a koncentrovat informace do smysluplných celků, přece jen ubírají místo pro vlastní

analýzy a interpretace, které by měly být, i vzhledem ke stanoveným cílům, jádrem práce. Potřeba zúžit téma je evidentní i u kapitol věnovaných jednotlivým žánrům, zejména u epiky, která je vzhledem ke zpracování v *Kalevala* žánrem natolik masivním, že se hledání epických inspirací stejně musí omezit jen na několik mytických okruhů, jejichž volba není navíc nijak blíže zdůvodněna.

V interpretačních pasážích je patrná poměrně nejasná metodologie, především jaké inspirace autorka práce hledá. Mísí se tak sledování linie inspirací tematických a motivických s inspiracemi formálními a místy i performačními, jinde jde autorka cestou sledování textových výpůjček, variací a aluzí. Jakákoli z těchto cest by jistě sama vydala na celou práci a je jednou z možností, kterou by se studentka v dalším bádání, zůstane-li u svého tématu, mohla ubírat.

Z odborného hlediska obsahuje bakalářská práce jednu drobnou nepřesnost – historicko-tematickou stratifikaci lidové epiky neprovedla Satu Apo (s. 22), ale přejímá ji od Mattiho Kuusiho (*Finnish Folk Poetry. Epic, 1977*). V obecnějších pasážích by také neškodilo řadu marginálních informací nesouvisejících s tématem kapitoly či práce zcela vypustit – např. cenzura písní a požívání alkoholu, s. 14; mýtus o potápěči, s. 22 apod.

Na práci je nutné ocenit zodpovědný přístup k jazykově nesmírně náročným textům, které pro studenta třetího ročníku finštiny vzhledem k archaickému lexiku i poetické stylistice nutně musí představovat velkou výzvu, před níž autorka obstála výtečně. Prokázala také dobré analytické schopnosti při identifikaci původních žánrů – mnohdy posunutých či variováných – v moderních písňových textech a jejich členění podle těchto žánrů. Práce obsahuje řadu bystrých postřehů (vizuální stránka alb, otázka menší inspirace pláči v současné hudbě, autorské texty inspirované původními útvary rituálními – např. lov medvěda), které přímo vyzývají k hlubšímu rozpracování.

Po stránce jazykové, editační a z hlediska formálních požadavků na odborný text není bakalářské práci Zuzany Vorlíkové co vytknout, studentka prokazuje znalosti práce s přímými i nepřímými citacemi, stejně jako povědomí o struktuře odborné práce a obsahu jejích jednotlivých částí.

Posuzovaná práce je celkově přínosným důkazem, že tradice lidové slovesnosti je v současném finském umění, zde konkrétně folkové hudbě, velmi živá. Práce představuje jakožto prvotní sonda a jakýsi průvodce po žánrech finské lidové slovesnosti s příklady nejrůznějších typů inspirací slibnou rešerší a dobrý základ pro další bádání.

Na základě výše nastíněných kvalit i nedostatků práce ji navrhuji ohodnotit známkou **velmi dobře**.

Otázky k obhajobě:

- Proč je pasáž charakterizující jazyk lidové slovesnosti zařazena pod kapitolu Lidová hudba?
- Z jakého důvodu se kapitola o epice zabývá konkrétně pojednáváním mýty?
- Jak by se konkrétně dalo na základě provedených rešerší téma práce vhodně zúžit?
- Jaký typ inspirace původní lidovou slovesností (tematický, motivický, formální, performační apod.) je na základě zjištění v práci v současném finském folku nejsilnější?

V Praze 31. srpna 2016

Mgr. Michal Švec